

Bobvos Gergely:

„Hatalmat adott”. Gondolatok a hit általi gyógyításról

(2013. évi VII. Tudományos Diákköri Konferencia Teológiai Szekciójának nyertes dolgozata)

Dolgozatom a hit általi gyógyítás lehetőségeivel foglalkozik, ami az orvostudomány lehetőségeit meghaladva kínál eredményt, azzal a kikötéssel, hogy ez a hit Jézus Krisztuson keresztül Istenre irányul. E munka célja, hogy megvizsgálja: léteznek-e ilyen lehetőségek, s ha igen, akkor azokat hogyan rendszerezhetjük. A dolgozat első részében két lehetőséget ismertetek. Elsőként a gyógyítás kegyelmi ajándékának mai megléte körüli vitát, másodikként pedig egy alternatív megközelítést, amelyik egyháztörténeti példákkal igyekszik érvelni. A második részben az említett egyháztörténeti példákat vizsgálom, s közös jellemzőiket keresem meg. E jellemzők alapján egyrészt az első részben közölt vitával kapcsolatban fejtem ki a véleményem, másrészt az általam képviselt álláspontot, miszerint: Isten a gyógyítás kegyelmi ajándékának létezésétől függetlenül is gyógyít, s ennek a hit általi gyógyításnak számtalan fajtáját fedezhetjük fel.

Témamegjelölés, hipotézis

Munkám címe az evangéliumokból vett idézet. Jézusra vonatkozik, illetve a tizenkét tanítványra, akiket a Mester azért küldött ki, hogy őhozzá hasonlóan tisztátalan lelkeket űzzenek ki, „és gyógyítsanak mindenféle betegséget és erőtlenséget” (Mt 10,1).¹ Témám szempontjából a vers utóbbi, szó szerint idézett része hangsúlyos, vagyis azt kutattam: vajon érvényes-e, és ha igen, akkor hogyan, a tanítványoknak adott megbízás a 21. században?

A kérdés felvetésének időszerűségét több dolog is indokolja. Egyfelől az orvostudomány két évezredes fejlődése, különösen ezen időtartomány utolsó részében olyan eredményekhez vezetett, amelyek a gyógyítás lehetőségeit nagyon szélesre tárták az újszövetségi idők lehetőségeihez képest. Vajon szükséges-e, hogy ezeket az eredményeket meghaladjuk és

természetfeletti módon is keressünk megoldásokat? Másfelől a 20. század elején hódító útjára indult karizmatikus mozgalom az egyház számára az apostoli időkben adott kegyelmi ajándékok között a gyógyítás kegyelmi ajándékára is úgy tekint, mint ami mind a mai napig jelen van és működik az egyházban. Vajon igaz-e ez a meglátás?

Miután az első kérdésre kis gondolkodás után egyértelmű igen lehet a válaszuk, hiszen az orvostudomány, minden fejlettsége ellenére továbbra is tehetetlenül áll számos betegség teljes körű gyógyításának kihívása előtt, a második kérdést vehetjük elő, s próbálhatunk meg teológiaiilag megalapozott és megfelelő választ adni rá.

Helyzetünk azonban nem egyszerű. A téma immár évszázados múlt-ra visszatekintő irodalma kellőképpen megosztott: bőségesen találunk a gyógyítás ajándékának továbbélését igazoló vélekedéseket éppúgy, mint olyanokat, amelyek ezt a továbbélést teljességgel vitatják. Nem beszélve arról, hogy a kérdés nem csak a karizmatikus mozgalom útra indulásától kezdve foglalkoztatott teológusokat, de korábban is születtek állásfoglalások ezzel kapcsolatban.

A kérdés aktualitása arra ösztönözne, hogy az említett két tábor képviselőinek álláspontját szemügyre véve, magunk is valamilyen véleményre jussunk. Kétségtelen, hogy nem is hagyhatjuk figyelmen kívül egyik oldalt sem. Azonban a válaszadás problémás volta arra indít, hogy az eddigi vita két tábora közötti választás helyett egy sokkal kézenfekvőbb kérdést válasszunk magunknak, amelynek megválaszolására az előbbi érvpárbaj mezején kívülről is hozhatók kiindulópontok. Éppen ezért dolgozatom fő kérdéséül azt választottam, hogy vajon a gyógyítás kegyelmi ajándékának megléte mennyire elengedhetetlen ahhoz, hogy az egyház válaszolni tudjon arra a kihívásra, amit a betegségek minden korban – így a miénkben is – jelentenek, különös tekintettel az orvostudomány lehetőségeinek véges voltára.

Munkám során az a feltevés vezet, hogy a gyógyítás kegyelmi ajándéka nem az egyetlen lehetőség az egyházban a természetfeletti módon való gyógyulás elérésére. E feltevésem igazolásához egyháztörténeti példákat vizsgállok, s azokról különösképpen azt kívánom eldönteni, vajon lehet-e, illetve szükséges-e azokat a gyógyítás kegyelmi ajándékának tekinteni? Esetleg felállíthatunk-e új, a gyógyítással kapcsolatos kategóriákat ezen fogalom mellett vagy helyett? Természetesen mielőtt

¹ Ha külön nem jelzem, a bibliai idézetek a revideált újfordítású Bibliából valók.

megkezdéném vizsgálódásomat, tisztázom a kegyelmi ajándékok, különösen pedig a gyógyítás kegyelmi ajándékának fogalmát, s amennyire munkám megkívánja, kitérek a fentebb vázolt vita néhány képviselőjére és a főbb érvekre.

A gyógyítás kegyelmi ajándéka

Definíció

Kegyelmi ajándékoknak – vagy az eredeti görög kifejezés (carisma) után karizmáknak – azokat a képességeket, illetve készségeket nevezzük, amelyeket a gyülekezet tagjai hitre jutásuk kapcsán kaptak a Szentlélektől, hogy azzal egymást építsék, illetve jelét adják a kívülállók felé Isten országa jelenlétének. Ilyen ajándék (lásd 1Kor 12,4-11²) az igehirdetés, a lelkek megkülönböztetése, a nyelveken szólás stb.

A gyógyítás kegyelmi ajándéka egy a kegyelmi ajándékok sorában. Valamely szervi betegség gyógyítását jelenti orvosi módszerek igénybevétele nélkül, általában érintés vagy kimondott szó útján.

A fentebb hivatkozott igehely nyilvánvalóvá teszi – és ennek vizsgálódásunk szempontjából jelentősége van –, hogy a kegyelmi ajándékok nem általában az egyháznak vagy a gyülekezet(ek)nek adattak, hanem egyes hívő embereknek.

Álláspontok

Pár szóban kitérek a gyógyítás kegyelmi ajándékának megléte körüli vitára. Mint azt jeleztem, a karizmatikus mozgalom számára ez az

² „A kegyelmi ajándékok között ugyan különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz. Különbségek vannak a szolgálatokban is, de az Úr ugyanaz. És különbségek vannak az isteni erő megnyilvánulásaiban is, de Isten, aki mindezt véghezviszi mindenkinben, ugyanaz. A Lélek megnyilvánulása pedig mindenkinek azért adatik, hogy használjon vele. Mert némelyik a Lélek által a bölcsesség igéjét kapta, a másik az ismeret igéjét, ugyanazon Lélek által. Egyik ugyanattól a Lélektől a hitet, a másik ugyanazon Lélek által a gyógyítások kegyelmi ajándékait. Van, aki az isteni erők munkáit vagy a prófétálást kapta; van, aki lelkek megkülönböztetését, a nyelveken való szólást, vagy pedig a nyelveken való szólás magyarázását kapta. De mindezt egy és ugyanaz a Lélek munkálja, aki úgy osztja szét kinek-kinek ajándékát, amint akarja.”

ajándék igenis létezik. Az ellentábor egyik képviselője, C. Harinck így ír erről: „A karizmatikus mozgalomnak van egy ága, amelyik hiszi, hogy a többi rendkívüli kegyelmi ajándékkal együtt a gyógyítás ajándéka is megvan még mindig az egyházban. A karizmatikus mozgalom néhány vezetője azt állítja, hogy nekik megvan a gyógyítás ajándéka.”³

A 20. század elején a pünkösdi mozgalom számos követőt szerzett korábbi mozgalmakból, amelyek szintén hittek az isteni gyógyításban.⁴ A pünkösdiel vezetői közül sok gyógyító lett ismert, így többek között John J. Lake, Smith Wigglesworth, Aimee Semple McPherson, William Brabham, Oral Roberts, Kathryn Kuhlman, Jack Coe és A. A. Allen, akiknek működése átfogja a mozgalom kezdeteitől az 50-es évekig terjedő időszakot. Napjainkból Kenneth Copeland, Pat Robertson, Benny Hinn, Peter Popoff és Richard Rossi nevezik magukat gyógyítónak.⁵

Velük szemben két kritikai irány vonult fel. A „nyitott, de óvatos” tábor egyik képviselője, Don Carson roppantul félrevezetőnek tartja azt a karizmatikus álláspontot, hogy a betegség az ördög munkája, és Krisztus keresztyén óta minden keresztyén legyőzheti azt. Ugyanakkor a másik tábor, a cesszacionizmus képviselői szerint a gyógyítás kegyelmi ajándéka (akárcsak a többi rendkívüli kegyelmi ajándék) a születő egyház jellegzetessége volt, s annak megerősödésével ez megszűnt. Így ír például B.B. Warfield már 1917-ben, aki egy, a pünkösdi mozgalom előtti időkből származó könyvet bírál, mint a hit általi gyógyítás elvi alapjának képviselőjét.⁶ Hasonlóképpen vélekedik a már idézett Harinck,⁷ illetve John F. McArthur,⁸ végül pedig tizennégy egyházi vezető is a 2004 pünkösdjén kelt együttes nyilatkozatukban.⁹ Azt viszont a cesszacionisták

³ Harinck, C.: A karizmatikus mozgalom. 1996; 108–109.p

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Faith_healing [cit. 2013-03-09]

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Faith_healing [cit. 2013-03-09]

⁶ Warfield, B. B.: Counterfeit miracles. 157–161.p. A kérdéses könyv: Dr. A. J. Gordon: The Ministry of Healing, or Miracles of Cure in All Ages c. könyve, amelyből Warfieldnak a második, átdolgozott kiadás egy példánya állt rendelkezésére 1883-ból. (Warfield, i. m. 159.p)

⁷ Harinck i. m. 119.p

⁸ MacArthur, John F. Jr.: Karizmatikus káosz. 205.p

⁹ Aki a hét arany gyertyatartó között jár. 14 egyházi vezető nyilatkozata 2004 pünkösdjén. 22.p

elismerik, hogy Isten ma is gyógyíthat, például az ezt kérő imádságra adott válaszként (lásd Jak 5,14–15¹⁰).¹¹

A karizmatikus álláspontról kicsit bővebben

A vita eddigi bemutatásánál a figyelmes olvasóban az egyoldalúság vádja ébredhetett, mivel a karizmatikus álláspontot csak az ellentábor olvasatában vagy semleges, de a témában talán szakavatottnak mégsem tekinthető forrásból ismertettem. Mentségemül szolgáljon, hogy forráskutatásom során elsősorban olyan könyvtárak katalógusaihoz jutottam el, amelyek fenntartói többnyire a konzervatív álláspontot képviselik, s itt minden reményem ellenére hiába kerestem a másik oldal véleményét megszólaltató munkákat. Annál nagyobb öröömre szolgált, hogy világi közkönyvtárban viszont hozzáfértem ilyen műhöz, másrészt egy karizmatikus körökben jártas ismerősöm is rendelkezésemre tudott bocsátani könyvtárából irodalmat a kutatásomhoz. A kiegyensúlyozott vita kedvéért most az ezekben talált gondolatokat ismertetem.

Az első és számomra leginkább meglepő felfedezésem e karizmatikus források olvasásakor az volt, hogy bármennyire kerestem, nem találtam a gyógyítás kegyelmi ajándékának mai megléte melletti érvelést. Azaz, a művek a világ legtermészetesebb dolgaként kezelik annak meglétét, s nem fáradoznak azon, hogy az olvasót arról győzködjék, miért és hogyan valóságos az, ami az apostoli korban olyan mindennapos volt.

Konkrétabban: T. L. Osborn 1951-ben, angolul megjelent „Betegek meggyógyulnak” című könyvében ötvenhét fejezetben taglalja a gyógyulásokkal kapcsolatban azok körülményeit és lefolyását anélkül, hogy a gyógyítás kegyelmi ajándékának meghatározására vagy általában a kegyelmi ajándékok vagy a Szentlélek munkájára általában egyetlen fejezetet is szánna.¹²

¹⁰ „Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében. És a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr felsegíti őt, sőt ha bűnt követett is el, bocsánatot nyer.”

¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Faith_healing [cit. 2013-03-09]

¹² Osborn, T. L.: A betegek meggyógyulnak. 2009.

Derek Prince „A Szellem ajándékai” című műve már sokkal rendszerszerűbb szerkesztésről tanúskodik.¹³ Külön részben tárgyalja az ajándékokat általában,¹⁴ s egy másik rész egyik alfejezeteként a gyógyítás kegyelmi ajándékát mutatja be.¹⁵ A cesszacionista álláspont cáfolata azonban sem az előbbiben, sem az utóbbiban nem jelenik meg, sem azal vitázva, sem egyszerűen csak kifejtve, hogy ez az ajándék változatlanul megvan az egyházban.

Persze, felvethetnénk ezzel kapcsolatban, hogy tényleg szükséges-e ez, már amennyiben egyértelmű dolgokat magyaráznának vele, de annak fényében, hogy a pünkösdi mozgalom alig több mint százéves múltra tekint vissza, jogosnak látszik, hogy a korábban hosszú időközön át eltérően megítélt kérdésben valamilyen érvet hozzanak fel a felfogás és a gyakorlat alátámasztására. Ilyet azonban hiába várunk ezekben az esetekben.

Az alternatív megközelítés létjogosultsága

A gyógyítás kegyelmi ajándékának megléte, illetve nem megléte körül zajló vita álláspontjainak ismeretében üdítőleg hatott rám a felfedezése Boross Géza, nemrég elhunyt budapesti teológiai professzor, egy cikkének, amelyben a szerző az egyházban való gyógyítást más megközelítésbe helyezi.¹⁶ A cikk, melynek címe „A beteggyógyítás mint egyházi szolgálat” egy viszonylag új teológiai tudományterület, a terapeutika megjelenését és eddigi fejlődését követi nyomon, sürgetve számos, még a témában megoldatlan kérdés – főleg magyar viszonylatokat érintő – megválaszolását.

Maga a terapeutika szó az egyházi gyógyítás tudományát jelenti. Az elnevezés, amint Boross írja, Heinz Doeberttől származik, aki 1960-ban adott közre egy tanulmányt, amelyben az egyház három alapfunkciójának a prédikálást, a tanítást és a gyógyítást tartja, s ez utóbbiról értekezik.

¹³ Prince, Derek: A Szellem ajándékai: Hogyan működünk együtt Isten természetfölötti erejével?, 2008.

¹⁴ Prince, i. m. 7–61.p

¹⁵ Prince, i. m. 158–171.p

¹⁶ Boross, Géza: A beteggyógyítás mint egyházi szolgálat. In: Confessio, 1993, 17. évf., 1.szám, 10–15.p

A témában ennél korábbi művek is születtek, míg Boross cikke írásának idejére a probléma kutatásának létjogosultságát általánosan elfogadták tudományos körökben.¹⁷

A cikk folytatásában a szerző felhívja a figyelmet arra, hogy a betegek gyógyítása számos mai gyülekezetben mindennapos gyakorlat, és éppenséggel teljesen független a karizmatikus mozgalomtól.¹⁸ Ez pedig azt jelenti, hogy bármiképpen foglalkozunk is állást a gyógyítás karizmájával kapcsolatban, a gyógyítás témájában még messze nem mondtunk el mindent. Igaz ugyan, hogy Boross az egyháztörténeti példák számbavételével megkérdőjelezi a szigorú kálvini álláspont igazát, vagyis a gyógyítás ajándékának meglétét húzza alá,¹⁹ én ezt mégsem mindent eldöntő érvként szeretném felhozni, hanem mint kiindulópontot. Vagyis azt vizsgálom, hogy a cikkben közölt példák esetében a gyógyításnak milyen jellegzetességei figyelhetők meg.

Egyháztörténeti példák a gyógyításra

A fent idézett cikkben²⁰ először óegyházi példákat találunk (Hermás, Justin Martyr, Irenaeus, Tertullianus, Origenesz, Augustinus feljegyzései), majd a középkorból Kapisztrán Jánost említi a szerző, míg az újkorból Johann Christoph Blumhardtot állítja elének, akit a Blumhardt művét magyarra fordító Szerb Anna által összegyűjtött esetek követnek. A korántsem teljes áttekintést L. Fodor Ilona könyve zárja 1988-ból, aki saját gyógyulása történetét írta meg. Boross 2000-ben megjelent könyvében az eddig felsoroltak mellett másokat is említ,²¹ míg Bernard J. Tyrell az említett óegyházi szerzők közül idéz némelyektől, és ő is sorol újabb példákat.²² Közülük Augustinus közléseit vettem alaposabban szemügyre, majd különösen is Blumhardt példáját – életrajzírója és saját vallomása

¹⁷ Boross, i. m. 10.p

¹⁸ Boross, i. m. 11.p

¹⁹ Boross, i. m. 13.p

²⁰ Boross, i. m. 13.p

²¹ Boross, Géza: Nem beszédben, hanem erőben. Példák az egyház történetéből, 2000, 106–108.p és 131–132.p

²² Tyrell, Bernard J.: Krisztus-terápia. A gyógyulás krisztusi útja. 2007

alapján –, majd Blumhardt kortársainak, illetve Szerb Annának és végül L. Fodor Ilonának a gondolatait, megfigyeléseit.

Augustinus

Augustinus az „Isten városáról” című műve XXII. könyvében tár elének jó párat az ő idejében történt csodás eseményekről Karthágóban és környékén, amely csodák túlnyomó része valamilyen gyógyulás.²³ Figyelemreméltó, hogy közlése szerint ezek a csodák számosak – idő szűkében csak töredéküket említi meg –, másrészt a bibliai csodákkal ellentétben alig válnak ismertté még helyileg is.²⁴ Ez utóbbi megjegyzését azért tartom érdekesnek, mert fontos szempont lehet a jelenkori helyzetben is, amikor esetleg úgy érezzük, hogy az ilyen jellegű csodák tényleg nem jellemzőek. Vajon nem lehet, hogy csak hozzánk jutnak el elenyésző számban?

A sok esetből kettőt hozok konkrétan, hogy alaposabban szemügyre vehessük. Az első Innocentius gyógyulása, akinek a testét kelések borították, s azokat orvosai rendre kezelték is, de egy utolsó, hátramaradt sebet nem nyitottak meg, s az így komoly szenvedést okozott a férfinak. Miközben arra jutott a beteg s barátai, hogy hozzájárulnak ez utolsó seb megnyitásához, Innocentius kínjai igen megerősödtek. Ekkor a vele levők imádkozni kezdtek, köztük maga Augustinus is, de hogy mekkora próba volt ez, azt érzékelteti, hogy a püspök saját bevallása szerint nem is volt igazán képes rá. Miután azonban a halálra is elkészült Innocentiustól búcsút vettek, a másnap érkező orvos hiába kereste a felnyitni való kelést, az annyira begyógyult, hogy beavatkozásra már nem volt szükség.²⁵

A másik eset egy nőé, a hasonló nevű Innocentiáé, aki mellrákban szenvedett. Látomása volt, amelyben azt az utasítást kapta, hogy a közelgő ünnepen megkeresztelt egyik nőtestvért kérje meg, rajzolja Krisztus jelét a beteg helyre. Miután ez megtörtént, Innocentia meggyógyult.²⁶

A többi esetről már csak átfogóan írok. Jellemzőjük, hogy imádságra, szakrális (pl. egy esti énekes alkalom) vagy annak csak áttételesen tekint-

²³ Szent Ágoston: Isten városáról. IV. kötet, 2009, 468–485.p

²⁴ Szent Ágoston i. m. 468.p

²⁵ Szent Ágoston i. m. 469–472.p

²⁶ Szent Ágoston i. m. 472–474.p

hető, de különleges cselekedetek nyomán áll be a gyógyulás. Ezeknél és a két kiemelt esetben rendszerint kizárható, hogy a gyógyulás valamely gyógyító személyhez kötődne, így bizonyára nem beszélhetünk a gyógyítás karizmájáról, mégis egyértelműen látszik, hogy nem is magyarázható másként, mint Isten tetteként, aki számos módon teszi lehetővé a gyógyulást. Némileg más a helyzet az Augustinus által említett esetek egy másik részénél, amelyek valamelyik elhunyt vértanú ereklyéjéhez kötődnek (legyen az azoknak érintése, vagy bármi hasonló, ereklyéhez kapcsolódó cselekmény). Amellett, hogy az ereklyék, illetve a vértanúk tisztelete problémákat vet fel, itt csak annyit jegyzek meg, hogy ezek a gyógyulások már személyhez köthetők lehetnének, azonban a kiindulópontnak vett 1Kor 12,3–11 aligha értelmezhető már elhunyt egyháztagokra.

Ágoston a csodákról, s így a gyógyulásokról is azt tartja, hogy azok Krisztus feltámadásának és mennybemenetelének hitét támasztják alá,²⁷ vagyis – teszem hozzá – nem öncélúak.

Blumhardt

Ha most egy nagy időbeli ugrással a 19. század közepén szolgáló Johann Christoph Blumhardt möttingeni lelkész nevéhez köthető gyógyulásokat vesszük szemügyre, ismét elsősorban az érdekel bennünket, hogy azok lehettek-e a gyógyítás kegyelmi ajándékának példái. Vizsgálódásunk alapja egyfelől Blumhardt életrajzírójának, Friedrich Zündelnek a könyve,²⁸ másfelől magának Blumhardtnak az emlékezései, illetve gondolatai, amelyek szintén megjelentek nyomtatásban.²⁹

Jelen munkámban nem foglalkozom az ördögűzéssel, bár a dolgotom címűl választott ige ezt is indokolhatná, viszont Blumhardt esetében mégsem kerülhetem meg teljesen a témát, hiszen a csodás isteni beavatkozások sorának nyitánya egy megszállott lány gyógyulása volt.³⁰ Blumhardt addig átlagosnak tekinthető lelkészi szolgálatában ugyanis az jelentett új kihívást, hogy megszokott lelkigondozói módszereit alkal-

mazva nem sikerült megnyugtatóan rendeznie a gyülekezetébe került öt árva testvér egyikének, Dittus Adélnak problémáját, aki elkötelezett hívő létére alkalmanként a megszállottság jeleit mutatta. A lelkész eleinte óvatosan és visszafogottan lépett fel, határozottsága főleg abban merült ki, hogy igyekezett Adéltól, testvéreitől és házuktól távol tartani a kíváncsiskodók sokaságát. Adél egy rohama alkalmával azonban, hirtelen jött erős késztetéstől vezérelve így kiáltott a betegnek: „Kulcsold össze kezeidet és imádkozz: Uram, Jézus segíts! Már elég sokáig néztük, hogy mit tud csinálni az Ördög, most látni akarjuk, hogy mit tud Jézus tenni!”³¹ Az eredmény egyrészt az lett, hogy megszűnt a lány rohama, másrészt Blumhardt hozzáállásában innentől döntő változás állt be. Mivel rohamok ezután is jelentkeztek, Blumhardt komoly imaharcba kezdett, melynek végpontja egy átimádkozott éjszaka volt, aminek végén végre úgy érezte, Isten válaszolt tusájára. A lány és a közben szintén démoni befolyás alá került testvérei gyógyulása ettől számítva már rövid időn belül bekövetkezett. Némli utözöngék után, teljes gyógyulás állt be náluk.

Bár Blumhardt nem mindennapi élményeken ment keresztül, Dittus Adél szabadulásához hasonlóan kezdődött a megszállottsággal már nem összefüggő testi gyógyulások sora is. Blumhardt legalábbis úgy vall róla, amikor az első esetről megemlékezik,³² hogy az nem volt tudatos. Egy égési sérült gyermekhez hívták, aki a lelkész imádsága után abbahagyta a kiabálást, amit addig fájdalmai teljesen indokoltak. Az esetnek híre ment, s így Blumhardt egyre több beteggel került kapcsolatba, de ami érdekes: nem imádságra következtek be ezek a gyógyulások, hanem annak nyomán, hogy a betegek hallgatták a lelkész prédikációit Isten országáról, illetve azokban a bűnbánatra hívást, majd bűnbocsánat-hirdetést.³³ Blumhardt azt írja, hogy a személyes kapcsolattartás a hozzá fordulók nagy száma miatt amúgy is lehetetlen lett volna, de azt is hozzáteszi, hogy még az istentiszteleten sem imádkozott a betegekért.³⁴

²⁷ Szent Ágoston i. m. 485–486.p

²⁸ Zündel, Friedrich: Blumhardt János Kristóf életrajza. Fordította: Szabó Anna, k. é. n.

²⁹ Blumhardt, János Kristóf: Gyógyulás útja. Fordította: Szerb Anna, 1940.

³⁰ Zündel, i. m. I. kötet, 163–217.p

³¹ Zündel Blumhardttól idéz, i. m. 179.p

³² Blumhardt, i. m. 63–66.p

³³ Blumhardt, i. m.

³⁴ Blumhardt, i. m.

Zündel ugyanerről az időszakról úgy ír, hogy néha Blumhardt imádkozott a betegekért, de ő is a bűnbánattartást, és a lelkész bűnbocsánatot kifejező kézzátételét emeli ki.³⁵ Ezek még személyes beszélgetések voltak, amiktől Blumhardt eleinte nem zárkózott el teljesen. A gyógyulás módusa nincs leírva ezekben az esetekben. Sőt, Zündel hoz egy példát, amikor egy béna hölgy gyógyulása azután következett be, hogy hallgatta Blumhardt prédikációját, majd beszélt vele, de betegségéről nem is esett szó ebben a beszélgetésben.³⁶ Egy másik esetben egy öngyilkosságot elkövetett, már halottnak hitt nő tért magához, miután a lelkész többekkel együtt imádkozott felette.³⁷ Végül Zündel is említi, hogy Blumhardt már nem fogadott betegeket, hanem a prédikáció hallgatására buzdított mindenkit.

Vonhatunk párhuzamot az Augustinus által leírtak és Blumhardt esetei között, miszerint a gyógyulások valamilyen vallásos cselekedet-höz kötődnek, de szembevetve utóbbiaknál a bűnbánat megkerülhetetlen szerepe.

További példák

Blumhardt nem az egyetlen ember volt korában, akihez gyógyulások kötődtek. Boross Géza könyvében felsorolja még jó néhány kortársát,³⁸ akik közül kettőt említek meg. Trudel Dorottya emlékezéseiben bibliaórát, imádságot, kézzátételt, olajjal való megkenést és lelki beszélgetést említ, mint amelyek kapcsán gyógyulások történtek.³⁹ Ezeknek a cselekményeknek Trudel Dorottya volt az alanya vagy irányítója. Seckendorf-Gutend Henriette kézzátételes imádsága utáni gyógyulásról tesz említést,⁴⁰ jóllehet előtte megjegyzi, hogy „nem imádságaink miatt hallgat meg bennünket az Úr”.⁴¹

³⁵ Zündel, i. m., II. kötet, 49–53.p

³⁶ Zündel, i. m. 54–55.p

³⁷ Zündel, i. m. 55–58.p

³⁸ Az említett nevek: J. Seitz, D. Trudel, H. Seckendorf-Gutend, Elias Schrenk, Friedrich Ötzbach, Paul Barth. – Boross, i. m. (2000) 107–108.p

³⁹ Blumhardt, i. m. 88–89.p

⁴⁰ Blumhardt, i. m. 95.p

⁴¹ Blumhardt, i. m. 93.p

Magyar vizekre evezve Szerb Anna következik, a Blumhardt-könyvek fordítója, aki maga is aktív részese volt hasonló eseményeknek. „Megtörtének szabadulást” című könyve összesen közel száz, külföldi és magyar esetet közöl imádságra történt gyógyulásokról, s elvi állásfoglalásokat is tartalmaz.⁴² Az általam megvizsgált két eset egy-egy súlyos beteg gyógyulása, ahol elmondható, hogy nincs olyan kiemelt személy, akihez a gyógyulás köthető, s azon kívül, hogy imádságra történtek, más különös jellegzetesség nem figyelhető meg, persze azt nem feledve, hogy ezek a betegségek a rendes orvosi kezelések mellett nem fordultak gyógyulásra.⁴³

Szerb Anna könyve magyar eseteket hozó részében úgy ír, hogy hiba, illetve Jézus akaratával ellentétben a betegség tűrése, ha Ő ígéreteket adott a gyógyulásra.⁴⁴

A sort L. Fodor Ilona zárja, aki könyvében rákbetegségről ír, a diagnózis megállapításától egészen a gyógyulásig.⁴⁵ Bár beszámolója középpontjában a vele történtek leírása, az azokhoz kapcsolódó érzések, és a közben olvasott bibliai igék állnak, nem mulaszt el megemlíteni két dolgot. Egyrészt: orvosa a gyógyulására, különösen első műtétje után, nem látott esélyt.⁴⁶ Másrészt viszont abban a gyülekezetben, ahova már betegsége előtt is rendszeresen eljárt férjével minden hónapban egyszer egy csendes napra, ezeken a csendes napokon rendszeresen imádkoztak érte.⁴⁷ Külön imaalkalom volt kora délután, amikor a legkülönfélébb testi és lelki nyomorúságok és szükséghelyzetek kerültek elő, így például az író-nő sógornője, aki öngyilkosságot kísérelt meg. Az ő gyógyulása éppúgy meghallgatott imádság volt, mint L. Fodor Ilona visszanyert egészsége.

A példák értékelése, következtetések

Ha a felsorolt példákat átfogóan akarjuk értékelni, nem vagyunk könnyű helyzetben. Alapkérdésnek tekintve azt, hogy ezekben az esetekben

⁴² Szerb Anna (ford.): *Megtörtének szabadulást*. A könyvet Boross (2000) a 131. p-on említi.

⁴³ Szerb, i.m. 198–203.p

⁴⁴ Szerb, i.m. 163–164.p

⁴⁵ L. Fodor Ilona: *Ő hú marad*, 2001.

⁴⁶ L. Fodor Ilona i. m. 91.p

⁴⁷ L.Fodor Ilona i. m. 67–69.p

a gyógyítás kegyelmi ajándéka működött-e, sokszor azt látjuk, hogy a gyógyulás nem személyekhez kötött. Máskor, mint Blumhardt és kortársai esetében viszont erős a gyanú erre, ugyanakkor például Blumhardt esetében sokszor nem tudjuk pontosan megmondani, mi volt az a cselekvés, amihez a gyógyulás köthető, ha egyáltalán volt ilyen. A példák másik jelentős részénél viszont egyértelmű az összefüggés a gyógyulásért mondott imádság és a gyógyulás között.

Anélkül, hogy részletesen foglalkoznánk a gyógyítás, gyógyulás témájában a Biblia tanúságtételével, érdekes ezeket a jellemzőket összevetni bibliai példákkal. Az Apostolok cselekedeteiben olvasunk Péter betegekre vetődő árnyékaról (ApCsel 5,15⁴⁸), illetve a Pál testén levő kendőkről és kötényekről, amiket betegekhez vittek, akik így meggyógyultak (ApCsel 19,11–12⁴⁹). Ezek annyira áttételes gyógyítások, hogy a megnevezett apostolokat egyáltalán nem tekinthetjük azok cselekvő részeseinek, jöllehet ők tényleg bírtak a gyógyítás kegyelmi ajándékával. Mégsem függetlenek tőlük, miként a tizenkét éve vérfolyásos asszony gyógyulása sem volt független Jézustól⁵⁰. Valahogy ez az érzésünk támad Blumhardt eseteit olvasva is, aki pedig mindent elkövetett, hogy ne váljon lelkészből a szó kizárólagos értelmében gyógyítónak.

A gyógyulásért mondott imádság bibliai párhuzama a Jakab 5,14–16: „Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében. És a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr felsegíti őt, sőt ha bűnt követett is el, bocsánatot nyer. Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok. Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének.”

Az imádságra történt gyógyulások ezzel az ígérel tökéletes összhangban vannak, bármilyen természetfeletti legyenek is. Ezt tudato-

⁴⁸ „A betegeket is kivitték az utcákra, ágyakra és fekvőhelyekre tették le őket, hogy ha arra jár Péter, legalább az árnyéka vetődjék rá valamelyikükre.”

⁴⁹ „Isten pedig nem mindennapi csodákat tett Pál keze által; úgyhogy még a testén levő kendőket vagy kötényeket is elvitték a betegekhez, és a betegségek eltávoztak tőlük, a gonosz lelkek pedig kimentek belőlük.”

⁵⁰ Lásd: Mk 5,25–34

sítja Szikszai György is imádságos könyvében a 18. század végén,⁵¹ vagy a már említett Szerb Anna, miközben eseteit közreadja.⁵²

Ha mármost végre meg akarjuk válaszolni a munkám elején feltett kérdéseket, rendre a következőket mondhatjuk:

Először: A vizsgált példák jelentős részében nincs különleges gyógyító személy, akihez a gyógyulások kötődnek; ha pedig van, éppen ez a személy vagy személyek igyekeznek a leginkább elkerülni azt, hogy gyógyítónak tekintsék őket (lásd Blumhardt hozzáállását vagy Seckendorff-Gutend Henriette idézett álláspontját). Ez merőben más álláspont, mint amit a karizmatikus mozgalom képviselőitől megszokhattunk.

Másodszor viszont: gyógyulások igenis történnek, bizonyítva Isten gyógyító hatalmát és gyógyító akaratát, immáron teljesen lényegtelennek tekintve, hogy kihez kötődnek emberi síkon.

Harmadszor: a gyógyulásoknak lehetnek eszközei, s ebből levezetve kategóriái, így például a betegekért való imádság, ami nagyon is összhangban van Isten kijelentésével, s egy ékes példája annak, ahogyan Jézus Krisztus „hatalmat adott” a betegségek felett mindenkor tanítványainak. Ugyanakkor Isten gyógyítása nincs még ehhez az eszközhöz sem kötve, amint azt láthattuk, ékesen bizonyítva az Ő szuverén cselekvését. Ha pedig a gyógyítás valamennyi lehetséges kategóriáját számba kívánjuk venni, azt vehetjük észre, hogy az legalább annyira lehetetlen, mint az Ő teremtet világának sokféle csodáit megszámlálni. Legyen hát Ővé a dicsőség ezért is!

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Biblia. Istennek az Ószövetségben és Újszövetségben adott kijelentése. Budapest: A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 2011. ISBN 978-963-300-956-7.
- Blumhardt, János Kristóf: Gyógyulás útja. Siófok: Szerb Anna kiadása, 1940.
- Boross, Géza: Nem beszédben, hanem erőben: Példák az egyház történetéből. Budapest: Harmat Kiadói Alapítvány – Kálvin Kiadó, 2000. ISBN 963-9148-37-7.
- Boross, Géza: A beteggyógyítás mint egyházi szolgálat. In: Confessio, ISSN 01-33-8889, 1993. 17. évf. 1. sz. 10-15. p.

⁵¹ Szikszai, György: Keresztyéni tanítások és imádságok. Budapest, A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, k. é. n. 389.p

⁵² Boross (2000), i. m. 131.p

- Harinck, C.: A karizmatikus mozgalom. (kiad. hely, kiadó nélkül), 1996.
- L. Fodor Ilona: Ő hű marad. Budapest: Kálvin Kiadó, 2001. ISBN 963-300-902-2.
- MacArthur, John F. Jr.: Karizmatikus káosz. Budapest: Baptista Kiadó, (évszám nélkül). ISBN: 963-7116-26-5.
- Osborn, T. L.: A betegek meggyógyulnak. Budapest: Karizmatikus Klasszikusok, 2009. ISBN 978-963-9617-23-0. ISSN 1785 5764.
- Prince, Derek: A Szellem ajándékai: Hogyan működünk együtt Isten természet-fölötti erejével? Budapest: Új Spirit Könyvek, 2008. ISBN 978 963 9617 20 9.
- Szent Ágoston: Isten városáról. IV. kötet. Budapest: Kairosz Kiadó, 2009. ISBN 978-963-662-285-5.
- Szerb Anna (ford.): Megtörténeked szabadulást. Siófok: Szerb Anna kiadása, évsz. nélk.
- Szikszai, György: Keresztyéni tanítások és imádságok. Budapest: A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, évsz. nélk. ISBN 963-300-854-9.
- Tyrell, Bernard J.: Krisztus-terápia: A gyógyulás krisztusi útja. Budapest: Jel Könyvkiadó, 2007. ISBN 978-963-9670-31-0.
- Warfield, B. B.: Counterfeit miracles. London: The Banner of Truth Trust, évsz. nélk.
- Zündel, Friedrich: Blumhardt János Kristóf életrajza. Fordította: Szabó Anna. Siófok: a fordító kiadása, évsz. nélk.
- http://en.wikipedia.org/wiki/Faith_healing [cit. 2013-03-09]

A TEOLÓGIAI FÓRUM KÉZIRATAINAK LEADÁSI FELTÉTELEI:

A kéziratokat elektronikus formában kérjük, lehetőleg doc, docx, vagy rtf formátumban. A kézirat 12-es betűméretű Times New Roman betűtípussal, normál stílusbeállítással és 1-es sorközzel készüljön.

A jegyzetekre, forrásanyagokra és a felhasznált irodalomra való hivatkozásokat folyamatosan a lábjegyzetben helyezték el, lehetőség szerint a szerző vezetéknevének, keresztnéve első betűjének, a mű címének, kiadási évének és a hivatkozás oldalszámának jelölésével. Pl. Bándy Gy.: Bevezetés az Újszövetségbe. 2008. 92.p. A lábjegyzeti citátumok és hivatkozások formája a szerző dolga. Az egységes jelölést szerkesztőségünk nem követeli meg, csak törekszik rá.

A felhasznált irodalom jegyzékét a tanulmány végén kérjük abécé sorrendben. Könyvek, monográfiák esetében: a szerző teljes neve, a mű címe, alcíme, esetleg kötettség, a megjelenés helye, a kiadó, a megjelenés éve, az esetleges sorozat címe, száma, ISBN. Pl.: Bándy György: Bevezetés az Újszövetségbe. Komárom; Selye János Egyetem: 2008. ISBN 978-80089234-50-9. Tanulmánykötetben megjelent írás esetében: a szerző teljes neve, a tanulmány címe, esetleg alcíme, a tanulmánykötet szerkesztőjének neve, a kötet címe, a megjelenés helye, a kiadó, a megjelenés éve, ISBN, a tanulmány oldalszámatól-ig. Pl.: Molnár János: Az iszlám Jézus-tradíciója. In.: Karasszon István, Molnár János (szerk.): A szent hely: Tanulmányok Dr. Erdélyi Géza püspök tiszteletére 70. születésnapja alkalmából. Komárom; Selye János Egyetem Református Teológiai Kara – Calvin J. Teológiai Akadémia: 2007. ISBN 978-80-89234-39-4, 24-36.p. Folyóiratban megjelent munka esetén: a szerző teljes neve, az írás címe, esetleg alcíme, a folyóirat címe, ISSN, éve, évfolyama, lapszáma, az írás oldalszámatól-ig. Pl.: Somogyi Alfréd: Egyháztagság és választójog: az egyháztagság és a választójog összefüggésének vizsgálata a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház érvényes jogrendjében. In.: Theológia Fórum, ISSN 1337-6519, 2007. I. évf. 1. sz. 41-60.p. Internetes források felhasználása esetén: a szerző teljes neve, az írás címe, esetleg alcíme, a hordozó fajtája, a megjelenés helye, a kiadó, a megjelenés éve, az idézés dátuma, ISBN, hozzáférhetőség és belépés. Pl. Karasszon István: Az Ószövetség fényei: Veterotestamentica. (online). Budapest: Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, 2002. (id.: 2010.10.31.). ISBN 9789638033 (<http://www.tankonyvtar.hu/szentiras/oszovetseg-fenyek-080904-39>). A terjedelmet tekintve, az 1–1,5 íves (kb. 40-50.000 karakter) terjedelmű kéziratot tekintjük optimálisnak.